

A varázslatos tündérvilág annak idején szinte megkérdőjelezhetetlen valóság volt. Több ezer ember állította azt, hogy találkoztak ezekkel az apró lényekkel a mezőkön, a réteken és az erdőségekben. A szerencsésebbek a jóindulatú lényekkel futottak össze, de voltak olyanok is, akik utálták az embereket. Tündérország tele volt kincsekkel, aranyló kupákkal és serlegekkel, amiket a történetek szerint az angol, a svéd, a dán, a német és a skót népek is meg akartak kaparintani.

Évszázadokra is visszanyúlhatnak. Az egyik ilyen szerint két parasztfiú játszott a mezőn, amikor egy barlang nyílt meg előttük a fűben. Az egyikük be akart kúszni a bejáraton, de a másik tartott tőle, hogy biztosan föld alatti emberek lakják az odút. A bátrabb felvetette, hogy dél van, és olyankor biztosan alszanak a kis teremtmények, így négykézláb besurrant a bejáraton. A barlangban valóban tündérek és törpék aludtak. A fiú meglátott egy gyönyörű csészét az asztalukon és eltulajdonította.

kincsnek, de az apjuk tartott tőle, hogy baj lesz a dologból. Mivel egy fogadót tartottak fent, ezért a vendégek között volt egy kereskedő is, aki megállapította, hogy a csésze a legfinomabb aranyból van, amit valaha látott. Hamarosan este lett, és egy fiatalember későn indult hazafelé a mezőről, amikor a kis lények körbevettek, és elmondták neki, hogy adja hírül a lakóknak, hogy vissza szeretnék kapni az ellopott kincset. Amennyiben ez nem történik meg, akkor azt az egész falu megsínyli, ellen-

fiú végül visszaadta a föld alatti emberkének a tárgyat, így élete során soha nem felejtette el, hogy ő és családja mindig jó szerencsének örvendett. Bár ezt a tárgyat sokan látták, és meg voltak győződve a létezéséről, de sajnos nem maradt fenn az utókor számára. Nem úgy, mint egy másik német történetnek a kupája. Egy Viöl nevű községből lovagolt ki egy férfi, akinek a nevét sajnos nem említik a források, és az úti célja Norstedt volt. A falu közelébe érve találkozott egy apró alakkal, aki egy kupát nyújtott felé, hogy igyon belőle. A férfi anélkül fogadta el a kupát, hogy leszállt volna a lováról. Éppen az ajkához akarta emelni, amikor valamiért rossz előérzete támadt. Ahelyett, hogy ivott volna, inkább maga mögé üritette a pohár tartalmát, és ellovagolt a zsákmányával. Közben hallotta, hogy a kis ember a társait hívja, és köveket dobta utána. Szerencsére a falu nem volt messze, így a férfi épségben megérkezett. Egy kis pihenés után meglátta, hogy a lovának a szőre pontosan ott égett le, ahová a serleg tartalmát öntötte. A lovag a poharat a viöli templomnak ajándékozta, ahol sokáig használták. A két történet tökéletesen megmutatja azt, hogy ezek a lények hol megsegítik az embert és megbocsátóak is tudnak lenni, hol pedig képesek lennének mások életét kioltani. A tündérek és a törpék romantikus képét a 20. századi mesekönyveknek köszönhetjük, de valójában rengeteg rémisztő és ártó lényről is beszámolnak a múltbéli történetek.

Különleges tárgyak bűvöletében

Se szeri, se száma a tündérektől és törpéktől eltulajdonított kincsek történeteinek. A törpék az írek tündéreinek felelnek meg, így az aprónépeket számos helyen ismerték. Az esetekből az is kiderül, hogy nehéz hozzájutni a kincsek-

Tündérek kupája

Apró lények kincsei

Az európai legendák beszámolnak olyan kupákról és kelyhekről, amelyeknek a tulajdonosai nem emberi lények, hanem tündérek. Tündérország a miénkkel együtt létező valóság volt, ahová az emberek többször is eljutottak, és megpróbálták ellopni a tündérek kincseit. Sokszor sikerült is nekik, és ezeket az elcsent kincseket a mai napig láthatjuk a múzeumokban. Honnan valók igazából?

A gyerekek hazamentek, és odaadták a tárgyat az édesanyjuknak, aki nagyon örült a

ben, ha visszaadják a kincset, kiemelt védelemben fognak részesülni. Amikor a fogadós meghallotta, mi történt, azon nyomban ráparancsolt a fiára, hogy vigye vissza a csészét. A

Segítő és ártó teremtmények

Sok németországi legenda és történet szól arról, hogy az emberek ellopták a tündérek tárgyait. Az egyik leghíresebb esetet egy 1845-ben megjelent könyvben jegyezte fel Karl Müllenhoff filológus, aki a schleswigi, holsteini és lauenburgi hercegségek mondáit, meséit és dalait gyűjtötte össze. A történetek persze sokkal régebbiek, így akár

hez, és sokszor valamilyen negatív következménnyel járt a megszerzésük. Vannak olyan esetek, amikor sikerült megtartaniuk az aranytárgyakat az embereknek, és ezek megtekinthetők a múzeumokban. Newburgh-i William, aki egy népszerű 12. századi történész és kanonok volt, írta a *Historia Rerum Anglicarumot*, ami Anglia 1066 és 1198 közötti időszakát öleli fel. Ebben a kódexben találhatjuk meg a helyiek tündérékkel kapcsolatos élményeit is. Newburgh teljesen egészében leköszölt a könyvében egy ilyen esetet: „Yorkshire-től nem messze egy csodálatos dolog történt, amelyet már gyermekkorom óta ismerek. Az egyik helyi paraszt késő este hazafelé tartott, amikor vidám dalolást hallott a dombok között. Egy ajtót látott, amelyen benézett, és a ház tele volt apró tündérékkel, akik mulatoztak. Az egyikük megkínálta a parasztot egy csésze itallal, de az a tartalmát kiöntve megtartotta a tárgyat és elszaladt. A lakomán nagy zűrzavar támadt, és mindenki üldözőbe vette a férfit, de az bejutott a városba a zsákmányával. Végül ezt az ismeretlen anyagú, szokatlan színű és rendkívüli formájú edényt idősebb Henriknek, az angolok királyának ajándékozták értékes ajándékként, majd a királynő testvérének, Dávidnak adták át. Több évig a skóciai kincstárban őrizték; néhány éve pedig Vilmos, a skótok királya adta oda II. Henriknek, aki látni akarta azt.” Az évszázadok során ez a

kincs számos skót és brit uralgó kezében megfordult, és mint kiderült, Észak-Németországban, Angliában és Skandináviában is több hasonló serleget sikerült a tündérektől

el-tulajdonítani. Az egyik zománcozott és aranyozott üvegserleget a cumbriai Edenhallban mulatozó tündérek ejtették el, amikor mulatozás közben meglepték őket az emberek. Ezt a serleget jelenleg is nagy becsben tartják és bárki megtekintheti a londoni Victoria és Albert Múzeumban. A serleget „Edenhall szerencsésének” nevezték el, ami elég szépen díszített, és a hiedelmek szerint a tulajdonosának örök jólétet biztosított.

Míg egyesek szerint ez a kupa a tündértörténetek egyik fizikai bizonyítéka, addig mások szerint Szíriában készülhetett és nemzedékről nemzedékre öröklődött az angliai családok

kö-zött. Szintén érdekes az Ír-terengeren fekvő Man-sziget kincse, ami szintén

fennmaradt az utókor számára, bár hozzá kell tennünk, hogy ez egy ezüstpohár. Magnus, Norvégia királya elvitt egy poharat Szent Olaf szentélyéből, és elszállította a Man-szigetre. A pohár állítólag a tündérektől származott. Ezután a sziget püspöke birtokába került, aki viszont a braddani Fletcher család gondozásába adta. A poharat

Ballafletcher tündérkupaként emlegetik, virágmintával van gravírozva, és a 17. századból származik. Szintén Man-szigeti a Malew tündérpohár, amely ugyancsak a 17. századból való, és úgy hírezt, hogy egy tündéri lakomáról szereztek, és később úrvacsorai pohárként használták Kirk Malewban. A történet szerint tündérek csábítottak el egy férfit a zenéjükkel, aminek nem tudott ellenállni, és elvitték az otthonukba. Sok tündért és apró embert látott, akik itallal kínáltak. Az illető véletlenül a földre ejtette a poharat, aminek hatására az összes lény eltűnt, de a csésze megmaradt. Végül a plébánoshoz vitte a poharat, amiből aztán szentelt bort ittak a miséken.

Mit mond a tudomány?

Mivel a tündértörténetek csodás kupáinak egy kis része valóban létezik és a különböző gyűjtemények, valamint a múzeumi tárlatok révén megtekinthetők, többekben is felmerül a kérdés, hogy vajon honnan származnak. Vajon tényleg Tündérországból? A régészek természetesen nem hisznek a tündérmesékben, viszont úgy vélik, hogy nagyon kifinomult és ritka alkotásokról van szó. Szerintük a kupák nem hétköznapi, hanem inkább kultikus és temetkezési tárgyak lehettek. Ilyen csészéket Észak-Európa egész területén találtak már, de úgy vélik, hogy a kereskedők miatt több is kerülhetett a környékre a világ más szegleteiből. Ám az, hogy miért pont a tündéreket vélték az eredeti tulajdonosoknak, örökre rejtély marad. Talán minden mesében ott az igazság magva, és nem véletlenül születtek meg azok a történetek, amelyekben emberek találkoztak ezekkel a csodálatos kis lényekkel.

MISKOLCI LÁSZLÓ

A Szent Grál

Hasonlóan a tündérek kupáihoz, a Szent Grált is egy kehelyként vagy pohárként írják le. Számos történész, kalandor és műgyűjtő próbálta már megszerezni ezt az ereklyét, amiben Krisztus vérének fogta fel Arimathiai József, de soha senki nem találta meg. Egyesek úgy hiszik, hogy a Grált a mai napig egy titkos társaság őrzi, akik a templomos lovagok utódjai; míg mások úgy

vélik, hogy nem fizikai tárgyról van szó, hanem csak egy szimbólumról, amely valószínűleg a kelta mitológiából eredhet.